

Strona znajduje się w archiwum.

WYSZEDŁ Z DOMU I NIE POWRÓCIŁ - ZAGINIĘCIA SENIORÓW JAKO NARASTAJĄCY PROBLEM SPOŁECZNY

Osoby starsze stanowią coraz większy odsetek naszego społeczeństwa. Według badań publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) (1) liczba seniorów (2) w Polsce regularnie wzrasta. Przykładowo, w 2010 roku stanowili oni od 19,6% całej populacji, natomiast w roku 2018 roku wiek senioralny przekroczył już co czwarty mieszkaniec naszego kraju. Z uwagi na stan psychofizyczny i zmiany związane z procesami starzenia, seniorzy to osoby szczególnie podatne na różnego rodzaju wypadki i sytuacje zagrażające ich życiu czy zdrowiu. Przykładami takich zdarzeń są zaginięcia.

Zaginięcia seniorów - przypadki z życia wzięte

Pani Kazimiera T. l. 78 wyszła z domu w poniedziałek wczesnym rankiem po kłótni z córką, która nie chciała z nią iść na grzyby. Ubrana adekwatnie do pogody. Nie posiadała ze sobą telefonu komórkowego. Leczona na cukrzycę, po udarze, ma problemy z pamięcią i poruszaniem się. Nie zabrała ze sobą leków, jedzenia ani napojów. W godzinach popołudniowych córka zgłosiła jej zaginięcie. Odnaleziona w kompleksie leśnym po dwóch dobach poszukiwań w stanie silnego wychłodzenia pani Kazimiera została przewieziona do pobliskiego szpitala.

Tego samego dnia inna rodzina zgłosiła zaginięcie starszego pana - Antoniego K. Osiemdziesięcioletni mężczyzna wyszedł z domu bez telefonu i bez dokumentów pozostawiając list pożegnalny. Kilka dni później odnaleziono jego ciało.

Pan Zygmunt P., 66-letni mężczyzna wyszedł z domu wzburzony po otrzymaniu niepomyślnego wiadomości z banku i nie powrócił pomimo upływu kilku godzin. Według oświadczenia żony niezdolny do samodzielnej egzystencji, cierpi na chorobę Alzheimera, jest po dwóch zawałach, leczy się na nadciśnienie tętnicze. Po niedawno przeżytym wypadku utyka na jedną nogę. Nie posiadał ze sobą telefonu komórkowego, nie zabrał dokumentów. Odnaleziony w godzinach nocnych na peryferiach miasta przez patrol policyjny nie potrafił powiedzieć jak się nazywa i gdzie mieszka.

Kolejny przypadek to zaginięcie starszego małżeństwa, które wybrało się w odwiedziny do krewnych. Zaniepokojeni brakiem kontaktu starszych państwa z rodziną, bliscy ustalili że małżeństwo nie dotarło do miejsca podróży i zgłosili zaginięcie rodziców. Małżonkowie zostali szczęśliwie odnalezieni po zgłoszeniu na Policję otrzymanym od właściciela stacji benzynowej (kilkadziesiąt kilometrów od miejsca zamieszkania) na terenie której przebywali, siedząc z aucie przez parę godzin sprawiając wrażenie zdezorientowanych i zagubionych.

Zaginięcia osób w wieku senioralnym w liczbach

Każdego roku w Polsce zgłaszanych jest około 1700 zaginięć osób powyżej 65 roku życia ³. Opisane wyżej

przypadki to autentyczne historie. Część danych została jedynie zmieniona dla zachowania anonimowości przedstawianych spraw. Takich zdarzeń z udziałem starszych osób Policja codziennie odnotowuje co najmniej kilka - kilkanaście. W zdecydowanej części zgłoszenia te przypisywane są do I lub II poziomu poszukiwań, co oznacza, że zdrowie lub życie poszukiwanych osób jest bezpośrednio zagrożone (lub istnieje uzasadnione podejrzenie takiego zagrożenia) i wymaga natychmiastowych działań Policji.

Tabela poniżej przedstawia skalę zaginięć osób w wieku senioralnym w porównaniu ze wszystkimi zaginięciami zgłoszonymi w danym roku kalendarzowym.

Tabela 1. Zaginięcia osób powyżej 65 roku życia w odniesieniu do ogólnej liczby zaginięć w latach 2017 - 2019

Rok	Zaginieni ogółem	Zaginieni powyżej 65 roku życia
2017	19563	1702
2018	17912	1614
2019	15167	1706

W 2019 roku jednostki organizacyjne Policji prowadziły 1706 spraw dotyczących zawiadomień o zaginięciu osób w wieku powyżej 65 lat - na 15 167 wszystkich zgłoszonych zaginięć - co stanowi ok. **11 %** wszystkich spraw zarejestrowanych w badanym okresie. Liczba ta utrzymuje się na podobnym poziomie na przestrzeni ostatnich paru lat. **Zaginięcia seniorów w latach 2017-2019 to około 9-11 % wszystkich spraw poszukiwawczych prowadzonych przez policjantów.**

Musimy jednak pamiętać, że zaginięcie starszej osoby wiąże się z wyższym ryzykiem utraty życia czy zdrowia, niż w przypadku osób dużo młodszych, w sile wieku. **Niemal 80% zgłoszeń zaginięć osób starszych w okresie ostatnich trzech lat zostało zakwalifikowanych jako zaginięcia poz. I lub II.**

Szczęśliwie - jak wynika to z policyjnych danych - **skuteczność poszukiwań osób dorosłych powyżej 65 roku życia** zgłoszonych jako zaginione, utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie (dane za lata 2017-2019). Można zatem stwierdzić, że czynności podejmowane w trakcie prowadzenia poszukiwań osób w podeszłym wieku w większości przypadków doprowadzają do odnalezienia osoby zaginionej. Niestety częściej niż w przypadku innych przedziałów wiekowych - bo w ok. 9-11% przypadków, sprawy poszukiwawcze kończą się odnalezieniem zwłok (Tabela 2).

Tabela 2. Zgony zaginionych osób powyżej 65 roku życia w odniesieniu do ogólnej liczby zaginięć osób powyżej 65 roku życia w latach 2017 - 2019

Rok	Zaginieni powyżej 65 roku życia	Zgony zaginionych
2017	1702	187
2018	1614	167
2019	1706	168

Kolejna refleksja jaka pojawia się nie tylko podczas analizy przedstawianych danych statystycznych to fakt, że w omawianym przedziale wiekowym, tj. 65 plus, zdecydowanie częściej osoby zaginione to mężczyźni. Zasada ta odnosi się bowiem do większości pozostałych grup wiekowych. Statystycznie Policja odnotowuje więcej zgłoszeń zaginięć osób płci męskiej niż żeńskiej. **W przypadku osób w wieku senioralnym zaginięcia osób płci męskiej stanowią niemal dwukrotność liczby zarejestrowanych zaginięć kobiet** (Tabela 3).

Tabela 3. Zaginięcia osób powyżej 65 roku według płci w latach 2017 - 2019

Rok	Kobiety	Mężczyźni
2017	584	1118
2018	550	1064
2019	557	1149

Wśród najczęstszych przyczyn zaginięć osób w wieku senioralnym wybieranych przez policjantów z katalogu dostępnego w Krajowym Systemie Informacyjnym Policji⁴ - KSIP - (głównie na podstawie relacji osoby zgłaszającej), wymienić należy chorobę psychiczną, oddalenie z DPS / ze szpitala, świadome zerwanie ze środowiskiem, nieporozumienia rodzinne, samobójstwo i nieszczęśliwy wypadek. Często na etapie rejestracji sprawy trudno wskazać jednoznaczną przyczynę zaginięcia osoby, dane te zatem nie powinny być traktowane jako pewnik a jedynie wskazywać możliwe powody zaginięć.

Jedną z najbardziej newralgicznych grup seniorów, biorąc pod uwagę okoliczności zaginięcia, są osoby starsze z podejrzeniem zamiarów samobójczych. Podobnie jak we wszystkich przypadkach poszukiwań osób z podejrzeniem próby samobójczej, również w analizowanej grupie wiekowej to jedne z trudniejszych spraw, wymagające od policjantów nie tylko szybkości i skuteczności w działaniu ale również znajomości psychiki i zachowań ludzkich oraz empatii. Na podstawie danych Komendy Głównej Policji dotyczących zamachów samobójczych można zauważyć, że największy odsetek takich incydentów ze skutkiem śmiertelnym Policja odnotowała w grupie wiekowej 60-64 lata. W ubiegłym roku były to aż 533 osoby. Część z nich to zaginieni figurujący w przytaczanych statystykach.

Tabela 4. Zamachy samobójcze osób powyżej 65 roku w odniesieniu do ogólnej liczby zamachów samobójczych w latach 2017 - 2019

Rok	Zamachy samobójcze ogółem	Osoby powyżej 65 roku życia
2017	11139	1277
2018	11167	1299
2019	11961	1491

Zaginięcia osób starszych - przyczyny

Można sobie zadać pytanie – dlaczego osoby dojrzałe, doświadczone, mające za sobą cały dorobek życia, u jego schyłku decydują się na tak desperacki krok. Ponadto, jak podają specjaliści, osoby starsze są najczęściej bardzo zdeterminowane i dlatego ich zamachy samobójcze są skuteczne⁵ a głównym powodem podjęcia przez nich ostatecznej decyzji jest samotność. W ich przypadku rzadziej jest to chęć zwrócenia na siebie uwagi a częściej – autentyczna chęć odebrania sobie życia. Jak dalej podaje autorka cytowanego tekstu, wzrasta też liczba osób starszych leczonych w poradniach zdrowia psychicznego, co może świadczyć o coraz słabszej kondycji psychiki naszych seniorów.

Dane ujęte w Tabeli 4 obrazują skalę zjawiska samobójczości wśród osób starszych. Są to setki istnień, które być może dzięki uważności i dobrej opiece bliskich można było ocalić. To nasi rodzice, dziadkowie, babcie, którzy zostali sami ze swoimi problemami i nie potrafili sobie z nimi poradzić.

Duża część grupy w wieku senioralnym to osoby wymagające doraźnej lub stałej opieki, którą nie zawsze mają zapewnioną. W efekcie pojawia się problem wielu starszych ludzi, zmuszonych do samotnego a tym samym samodzielnego funkcjonowania. Nakładają się na to trudności związane z chorobami typowymi dla wieku zaawansowanego, m. in. zmiany demencyjne, które z kolei mogą prowadzić do sytuacji zagrażających życiu i zdrowiu – w przypadku zaginięcia takiej osoby.

Według danych GUS⁶ od ok. 60 roku życia (59 lat dla mężczyzn i 63 lat dla kobiet) zaczyna się okres ograniczeń spowodowanych niepełnosprawnością w znaczeniu chorób związanych ze starzeniem się. Należy tu w pierwszej kolejności zwrócić uwagę na otępienie towarzyszące bardzo często procesowi starzenia. Zaburzenia funkcji poznawczych w istotny sposób zakłócają codzienne funkcjonowanie. Pojawiają się problemy z pamięcią, koncentracją i uwagą a także większa męczliwość i słabsza odporność na bodźce zewnętrzne. Z czasem trudności z codziennymi czynnościami. Proces ten jest postępujący i nieodwracalny. Najczęściej chorują osoby po 65 roku życia.

Wszystko zaczyna się od zapominania. Na początku informacji świeżych, nowo nabytych. Oznacza to, że wyjazd na wczasy czy przeprowadzka do nowego miejsca sprawią, że nasz bliski nie będzie potrafił się odnaleźć w nowym otoczeniu. Zabłądzi, zgubi się. Natomiast dobrze sobie radzi w znanym miejscu, w granicach własnego miasteczka czy osiedla. Coraz częściej jednak zapomina gdzie co położył, nie pamięta o godzinie spotkania, zaczyna ubierać się nieadekwatnie do pogody.

W końcu osoba starsza przestaje radzić sobie z codziennymi czynnościami a stopień utraty pamięci poważnie ogranicza jej samodzielne życie. Nasz bliski pamięta bardzo odległą przeszłość i swoją młodość ale już niekoniecznie to co miało miejsce miesiąc temu. Nadchodzi też chwila, że może mylić członków rodziny, nie rozpoznawać swoich bliskich. Jest to szczególnie trudny czas dla całej rodziny a osoba starsza zaczyna wymagać całodobowej opieki i mówiąc wprost - pilnowania. Bo już nie będzie pamiętała miejsca własnego zamieszkania; bo może nie pamięta kim jest, jak się nazywa. Niebezpieczny zaczyna być stan, gdy osoba starsza nie potrafi już właściwie reagować na sygnały płynące z własnego ciała - pragnienia, głodu, bólu, zimna - po prostu nie podejmuje czynności mogących temu przeciwdziałać. Jeśli zaginie, jest ryzyko, że osłabnie z wycieńczenia, czy nawet umrze.

W opiece nad osobami bliskimi będącymi w takim stanie trudne są też emocje. Nasze własne - lęk, strach o bliskiego ale też zmęczenie, smutek, czasem może gniew czy irytacja; oraz emocje osoby starszej, schorowanej - u nich często pojawia się złość, upór, wahania nastroju, drażliwość, nawet agresja czy negatywizm, który sprawia, że mamy wrażenie iż nasz bliski robi nam na przekór. To wszystko nie ułatwia opieki nad starszą osobą a jednocześnie ona coraz bardziej tej opieki potrzebuje, bo im bardziej zaawansowany jest stopień otępienia, tym większa dezorientacja oraz tym większy lęk.

Należy też pamiętać, że otępieniu, zwłaszcza na początku pojawienia się symptomów, może towarzyszyć reakcja depresyjna. Osoba starsza wtedy jeszcze zdaje sobie sprawę z tego że zaczynają się rozwijać objawy choroby, że będzie coraz gorzej i może przejawiać tendencje samobójcze.

Jak zadbać o bliskich nam seniorów?

W okresie od 15 sierpnia do 15 września tego roku zarejestrowanych zostało 165 zaginięć osób w wieku 65+ (na 1392 zarejestrowane wszystkie zgłoszenia w tym okresie). Ponad 100 z nich zakwalifikowano do poziomu I bądź II. 8 spraw odwołano z powodu stwierdzenia zgonu osoby zaginionej (stan na dzień 17 września 2020 r.). Obecnie czynnych pozostaje tylko 5 spośród wszystkich tych spraw. Należy podkreślić, że są to sytuacje gdzie „zagubienie” trwało na tyle długo, że jednostki zarejestrowały zdarzenie formalnie w policyjnej bazie danych. Na podstawie pracy z innym systemem policyjnym, gdzie na bieżąco rejestrowane są zgłoszenia wszystkich zdarzeń i interwencji⁷ można zaobserwować, że w przypadku pierwszego zgłoszenia o zaginięciu, często telefonicznego i niezwłocznego zadysponowaniu przez dyżurnego jednostki sił i środków do podjęcia czynności poszukiwawczych, zaginieni zostają odnalezieni zanim nastąpi formalne zarejestrowanie sprawy poszukiwawczej w systemie.

Obecnie spora część z tych zaginięć związana jest z trwającym sezonem grzybiarskim. Seniorzy wychodząc na grzybobranie nie są odpowiednio przygotowani i zabezpieczeni, co stanowi poważne zagrożenie dla ich zdrowia i życia. Tylko w ciągu ostatniego miesiąca policjanci Centrum Poszukiwań Osób Zaginionych KGP parokrotnie wspierali - z użyciem Mobilnego Centrum Wsparcia Poszukiwań KGP - jednostki organizacyjne Policji w całym kraju w poszukiwaniu seniorów „grzybiarzy”.

Profilaktyką dla wielu niebezpiecznych sytuacji, na które mogą być narażeni nasi seniorzy, w tym opisanych wyżej, będzie zaopatrzenie naszego bliskiego w akcesoria mogące na przykład ułatwić ustalenie miejsca jego przebywania czy przynajmniej identyfikację w przypadku odnalezienia przez Policję lub inne osoby trzecie. Można osobie starszej sprezentować zegarek z funkcją gps, zadbać aby zawsze miała przy sobie telefon komórkowy, włożyć kartkę z adresem i numerem kontaktowym (najlepiej wszyć w ubranie tak, aby nie została zgubiona lub wyrzucona). Szerzej na ten

temat w załączonej do artykułu ulotce **"Jak zadbać o bezpieczeństwo seniora"**.

Proste rozwiązania i odrobina wyobraźni mogą oszczędzić wiele niepotrzebnego cierpienia. Nie bądźmy obojętni wobec starszych osób w naszym otoczeniu. Zadbajmy o ich godną i bezpieczną starość.

(Centrum Poszukiwań Osób Zaginionych KGP/ mw)

Przypisy:

1. *Sytuacja osób starszych w Polsce w 2018 r.* ([Główny Urząd Statystyczny](#))
2. *Osoby w wieku 60 lat i więcej*
3. *Dane źródłowe - Komenda Główna Policji. System Analityczny*
4. *Dane za lata 2014 - 2019*
5. *Karolina Nowakowska, gazeta.prawna.pl z dn. 06.03.2020 „To nie jest kraj dla słabych ludzi. Drastyczny wzrost prób samobójczych wśród seniorów i dzieci”.*
6. *Ludność w wieku 60+. Struktura demograficzna i zdrowie* ([Główny Urząd Statystyczny](#))
7. *Policyjny System Wspomagania Dowodzenia (SWD)*

PLIKI DO POBRANIA

Ulotka "Jak zadbać o bezpieczeństwo seniora"
763.28 KB